

Stare Babice na przestrzeni wieków (2)

O dziejach najstarszych terenów babickiej gminy mówi Łukasz Karczmarek, pracownik Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie.

W przygotowywanej popularnonaukowej publikacji pt. „Stare Babice na przestrzeni wieków” szkic najstarszych dziejów naszych terenów przygotował Łukasz Karczmarek, pracownik Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie. Pan Łukasz jest absolwentem dawnej szkoły podstawowej w Koczargach Starych, gdzie, jak podkreśla, narodziło się jego zainteresowanie historią. Duży wpływ na to miała nieżyjąca już nauczycielka Pani Anna Prorok.

Rozmawiając o przygotowywanej publikacji, Łukasz Karczmarek z wielką pasją opowiada o pracy archeologa, dokumentowaniu i opracowywaniu znalezisk.

– Najwcześniejsze źródła pisane przekazujące informacje o niektórych miejscowościach z obszaru Babic datowane są na XIII wiek. Jednak nie jest to początek dziejów tego regionu. Dzięki starożytnym przedmiotom odkrytym przypadkowo i wydobytym w czasie wykopalisk archeologicznych możliwa jest rekonstrukcja codziennego życia społeczeństw zamieszkujących ziemię babicką od okresu zwanego mezolitem (czyli sprzed około 10 000 lat) do czasów nowożytnych. Wśród znalezionych przedmiotów są: narzędzia kamienne, rogowe oraz żelazne, metalowe części stroju, a także skorupy naczyń glinianych, broń czy pozostałości po produkcji hutniczej pochodzące z cmentarzysk i osad użytkowanych przez dawnych mieszkańców tych okolic.

Pierwsze zarejestrowane odkrycia archeologiczne pochodzą z początku XX wieku z Zielonek, gdzie znaleziono kilka krzemienych narzędzi i fragmenty naczyń glinianych. Dobrze udokumentowano znaleziska z 1932 roku, kiedy to w Borzęcinie Dużym przy budowie drogi do Zaborowa natrafiono na pradziejowe cmentarzysko. Dzięki zainteresowaniu kierownika miejscowej szkoły znalezione zabytki zostały przekazane do PMA w Warszawie.

Do końca lat 60-tych z okolic Babic znanych było tylko 10 wzmianek o odkryciach przedmiotów i cmentarzysk pradziejowych. Dzięki projektowi „Ar-

Wykopaliska archeologiczne pobudzają wyobraźnię i stanowią źródło wiedzy o pradawnych czasach. Łukasz Karczmarek pokazuje zrekonstruowaną pradawną studnię w wydrążonym wielkim pniu drzewa – ekspozycja w Państwowym Muzeum Archeologicznym w Warszawie.

cheologiczne Zdjęcie Polski” polegającym na dokumentowaniu i katalogowaniu zabytków leżących na powierzchni gruntu, w latach 70 i 80-tych odkryto na tym obszarze ponad 90 nowych stanowisk archeologicznych. Przyczynił się do tego Stefan Woyda, wieloletni Konserwator Zabytków w województwie mazowieckim, a następnie dyrektor Muzeum Starożytnego Hutnictwa Mazowieckiego w Pruszkowie. Badacz ten zasłynął odkryciem funkcjonującego na początku naszej ery mazowieckiego centrum metalurgicznego znajdującego się m.in. w okolicach Pruszkowa i Brwinowa.

Takie rozpoznanie terenu umożliwiło podejmowanie działań ochronnych na zagrożonych zniszczeniem stanowiskach. Ratowniczym badaniem wykopaliskowym objęto np. w 1975 roku wielokulturowe cmentarzysko na terenie Starych Babic. Podczas wieloletnich wykopalisk odkryto na jego obszarze około 200 grobów pochodzących z różnych epok.

W tej samej miejscowości odkopano dużą osadę produkcyjną, w której żelazo wytapiano w jednorazowych piecach (dymarkach). Do glinianego pieca wrzucano na przemian węgiel drzewny i rudę darniową. W ciągu 24 godzin w temperatu-

rze ok. 1100 stopni wytapiało się żelazo, które zalegało w dolnej części komina. Aby wydobyć metal po zakończonym wytopie, rozbierano komin. Aby uzyskać 20 kg żelaza, w dymarce trzeba było umieścić ok. 200 kg rudy darniowej i 200 kg węgla drzewnego.

Dzięki zgłoszeniom przypadkowych odkryć udaje się zabezpieczyć piękne przedmioty. Taka sytuacja miała miejsce w latach 70-tych, w Kludynie, gdzie uczeń szkoły podstawowej na piaszczystej drodze znalazł szpilę wykonaną z brązu. Wedle obowiązującego prawa wszystko, co znajduje się pod ziemią, należy do Skarbu Państwa, a nie np. do właściciela danej działki. Przepis ten nakłada więc na każdego z nas obowiązek powiadamiania odpowiednich służb o dokonanych odkryciach. W Polsce ochronę zabytków archeologicznych reguluje „Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami”. Nie bądźmy obojętni na ślady historii wokół nas. Miejmy świadomość, że sami jesteśmy jej częścią.

Więcej o znaleziskach z czasów prehistorycznych przeczytacie Państwo w książce pt. „Stare Babice na przestrzeni wieków”, która ukaże się jeszcze w br.

MAŁGORZATA PAWLIKOWSKA